

DOI 10.32782/2786-8559/2024-5-8

УДК 334.012.63/.64:355(477)

Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

Звір Юрій Васильович

здобувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет

**ГРАНТИ ПРОГРАМИ BRAVE1 ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ
У СФЕРІ ОБОРОНИ**

У статті досліджено грантові можливості програми BRAVE1, що реалізовується Defense Tech Кластеру Brave1, створеного на базі Фонду розвитку інновацій. Продемонстровано, що її фінансування спрямоване на підтримку технологій оборони в умовах війни, а саме таких категорій, як: сучасні технічні засоби розвідки, системи автоматизованого управління, зв'язку та захисту інформації, роботизовані та дистанційно керовані системи, ракетно-артилерійські засоби вогневого ураження, системи РЕБ, протидії технічному та інформаційному впливу, безпілотні літальні апарати, кібербезпека, штучний інтелект, засоби розмінування, космічні технології, навігаційні та геоінформаційні системи, технології та засоби медичного забезпечення. Акцентовано: на грантову підтримку програми Brave 1 можуть претендувати як юридичні, так і фізичні особи, діяльність яких спрямована на розвиток технологій у сфері оборони. Наголошено: гранти на одну розробку у цих пріоритетних темах можуть становити до 2 млн грн, а один суб'єкт господарювання може претендувати на грантове фінансування програми BRAVE1 у розмірі до 30 млн грн на декілька розробок впродовж одного календарного року. У дослідженні запропоновано ряд рекомендацій для заявників, які планують подавати заявку на таке фінансування. Наголошено: за умови дотримання заявниками вимог грантової програми та запропонованих рекомендацій розробка має високі шанси отримати статус BRV1, успішно пройти оборонну та бізнес-експертизу, а також внутрішній комплаєнс програми, експертне оцінювання, затвердження Наглядною радою Фонду та впродовж 1-1,5 місяців отримати грант. У дослідженні окреслено ряд додаткових переваг, якими можуть скористатися грантоотримувачі, окрім грантового фінансування. Підсумовано: програма BRAVE1 не лише є важливою з точки зору безпеки, оборони та захисту, але й стимулює науково-технічний прогрес та економічне зростання України. Інвестування в оборонні технології допомагає забезпечити незалежність, захистити населення від агресора і створити умови для сталого розвитку держави.

Ключові слова: гранти, гранти Brave1, Фонд розвитку інновацій, оборонні технології, стартапи, можливості програми, вимоги програми.

Mariana Kobelia-Zvir, Yurii Zvir

Lviv University of Trade and Economics

**BRAVE1 PROGRAM GRANTS FOR DEFENSE
TECHNOLOGY DEVELOPMENT**

The article examines the grant opportunities of the BRAVE1 program implemented by the Defense Tech cluster Brave1 created on the basis of the Innovation Development Fund. The author demonstrates that its funding is aimed at supporting defense technologies in times of war, namely, such categories as: modern technical means of intelligence, automated control, communication and information security systems, robotic and remote-controlled systems, rocket and artillery firepower, electronic warfare systems, countering technical and information influence, unmanned aerial vehicles, cybersecurity, artificial intelligence, mine action, space technologies, navigation and geographic information systems, technologies and means. Emphasis added: both legal entities and individuals whose activities are aimed at developing technologies in the field of defense can apply for grant support from the Brave 1 program. It is emphasized that grants for one development in these priority topics can amount to up to UAH 2 million, and one business entity can apply for grant funding from the BRAVE1 program in the amount of up to UAH 30 million for several developments during one calendar year. The study offers a number of recommendations for applicants planning to apply for grant funding. It

is emphasized that provided that the applicants comply with the requirements of the grant program and the proposed recommendations, the development has a high chance of obtaining BRV1 status, successfully passing defense and business expertise, as well as internal program compliance, peer review, approval by the Fund's Supervisory Board, and receiving a grant within 1 to 1.5 months. The study outlines a number of additional benefits that grantees can take advantage of, in addition to grant funding. To summarize: the BRAVE1 grant program is not only important in terms of security, defense and protection, but also stimulates scientific and technological progress and economic growth in Ukraine. Investing in defense technologies helps to ensure independence, protect the population from the aggressor, and create conditions for sustainable development of the state.

Keywords: grants, Bravel grants, Innovation Development Fund, defense technologies, startups, program opportunities, program requirements.

Вступ. Розвиток Defense Tech (технологій оборони) є критично важливим для України в умовах війни. Ось кілька ключових аспектів, які підкреслюють необхідність цього розвитку:

1. Україна повинна мати можливість ефективно захищатися від зовнішньої агресії. Сучасні технології дозволяють створювати системи, що забезпечують високий рівень захисту як для військових, так і для цивільного населення.

2. Defense Tech включає в себе такі напрями, як безпілотні літальні апарати, системи кібербезпеки, інтелектуальні системи управління вогнем і багато іншого. Це дає змогу мати технологічну перевагу над противником.

3. Сучасні оборонні технології, такі як дрони, роботизовані системи, розвідувальні технології, здатні значно знизити людські втрати під час бойових дій, зменшуючи ризики для військових і цивільного населення.

4. Розвиток власного оборонного сектору послаблює залежність від іноземних постачань зброї і техніки, що може бути дорогим і ненадійним у довгостроковій перспективі. Крім того, розвиток Defense Tech сприяє створенню робочих місць і розвитку науково-технічного потенціалу країни.

5. Розвиток Defense Tech стимулює інновації і науковий прогрес у суміжних галузях, таких як авіація, космічні технології, інформаційні технології та біотехнології. Це сприяє загальному технологічному прогресу країни.

6. Інвестування в Defense Tech дозволяє Україні розвивати співпрацю з іншими країнами, обмінюватися досвідом і технологіями, укладати взаємовигідні контракти та партнерства.

Враховуючи ці аспекти, у квітні 2023 року з ініціативи Міністерства цифрової трансформації спільно з Міністерством оборони, Генеральним штабом Збройних сил, Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості, Міністерством економіки та Радою національної безпеки та оборони було створено Кластер оборонних технологій Bravel, який покликаний надавати розробникам фінансову, інформаційну та організаційну підтримку [5].

Матеріали та методи. До питань фінансового забезпечення розвитку стартап-підприємництва

в Україні в умовах війни зверталися ряд вітчизняних науковців, як-от: Б. Косович, Н. З. Зарічна, Г. А. Братусь, А. І. Козлова та ін. [1-3; 6; 7].

Зарічна Н.З. виявила негативну тенденцію створення стартапів у воєнний час, що пояснюється обмеженим доступом до капіталу фінансових організацій та нових джерел фінансування [3], а Б. Косович обґрунтувала важливість залучення інвестицій у розвиток ІТ-технологій із призначенням прискорення розробок для обороноздатності військового комплексу [1].

Г.А. Братусь, А.І. Козлова наголошували: «Майже 30 % усіх заявок на нову грантову програму від Українського фонду стартапів отримують проекти в галузі military-tech. Це стартапи, які виготовляють дрони, програмне забезпечення, продукти у сфері кібербезпеки» [2].

Питаннями закономірностей розвитку та основ функціонування стартапів в Україні займалося багато науковців, проте попри значний науковий доробок недослідженими залишаються грантові можливості програми Bravel як такої, що підтримує стартапи у сфері оборонних технологій.

Цілями статті є: аналіз грантових можливостей програми Bravel для підтримки юридичних та фізичних осіб, діяльність яких спрямована на розвиток технологій у сфері оборони; дослідження її цілей, пріоритетів та переваг; на цій основі формування рекомендацій для тих, хто хоче якісно підготувати проектну пропозицію та успішно пройти усі етапи конкурсного відбору розробок.

Результати. 26 квітня 2023 року на базі Фонду розвитку інновацій розпочав свою роботу Кластер оборонних технологій Bravel. Мета Bravel – стимулювання та підтримка розвитку компаній, які працюють у напрямку таких технологій [5; 9].

Основну свою функцію, а саме: створення для компаній, стартапів, наукових установ найоптимальніших умов для ефективної розробки нових продуктів та рішень у галузі оборони, – Кластер реалізовує, в тому числі, через надання грантової допомоги суб'єктам підприємницької діяльності та особам-громадянам України, діяльність яких може бути спрямована на розвиток технологій у сфері оборони. У липні 2023 року Кластер

запустив програму, ціллю якої є розвиток українських оборонних технологій [10].

Перевага такої програми Brave1 – в тому, що вона має 12 пріоритетних напрямків розробок: сучасні технічні засоби розвідки, системи автоматизованого управління, зв'язку та захисту інформації, роботизовані та дистанційно керовані системи, ракетно-артилерійські засоби вогневого ураження, системи РЕБ, протидії технічному та інформаційному впливу, безпілотні літальні апарати, кібербезпека, штучний інтелект, засоби розминування, космічні технології, навігаційні та геоінформаційні системи, технології та засоби медичного забезпечення. Цей перелік не є вичерпним. Розробники мають можливість подати ідею, яка належить і до інших категорій оборонних технологій [9].

Особливість грантової програми Brave1 полягає в тому, що розробники можуть претендувати на три різних гранти, а саме:

1. 500 000 гривень. Щоб спробувати одержати таку суму грантового фінансування, розробка за результатами оборонної експертизи повинна отримати загальну оцінку (Q) від 4 та щонайменше 4 бали в категорії «Поточний рівень готовності» (R3).

2. 1 000 000 гривень. Отримати такий грант може розробка, яка за результатами оборонної експертизи отримала загальну оцінку (Q) від 4 та щонайменше 5 балів у категорії «Поточний рівень готовності» (R3).

3. 2 000 000 гривень. Розробка за результатами оборонної експертизи повинна мати загальну оцінку (Q) від 5 та щонайменше 5 балів у категорії «Поточний рівень готовності» (R3) [9].

Варто зазначити, що заявник має право подати одну заявку щодо однієї розробки. Будь-якому одному заявнику в межах грантової програми може бути надано грантів на сукупну суму не більше 30 000 000 гривень за один календарний рік [9].

Розробники мають право спрямувати грант на:

- Заробітну плату з урахуванням всіх податків, зборів та внесків. Проте варто наголосити, що сума на цю статтю витрат не може перевищувати 50% від загальної суми кошторису.

- Оплату банківських послуг, пов'язаних із обслуговуванням грантового рахунку.

- Придбання товарів та/або матеріалів, необхідних для реалізації розробки.

- Закупівлю обладнання, устаткування для виробничих цілей та/або науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, випробування для реалізації розробки.

- Сплату митних зборів, оплати транспортних, логістичних, експедиторських та інших подібних послуг. Доцільно наголосити, що сума на цю статтю витрат не повинна перевищувати 20% від загальної суми кошторису.

- Оплату інших робіт та/або послуг, спрямованих на реалізацію розробки (крім оплати послуг із оренди приміщень, комунальних послуг, телекомунікаційних послуг) [9].

На думку експертів, спектр допустимих витрат програми Brave1 є досить широким, що може позитивно вплинути на хід реалізації ідеї.

Щоб претендувати на підтримку програми Brave1, розробники повинні **подати заявку** на грантовий конкурс [4]. Після цього заявка проходить три етапи розгляду, а саме: внутрішня перевірка заявки на відповідність встановленим вимогам, оцінювання експертами, затвердження рекомендованих експертами розробок Наглядовою радою Фонду. Після успішного проходження всіх етапів розгляду заявки представниками програми Brave1 відбувається укладання грантового договору з розробником та початок реалізації грантового проекту [8].

Відмінною перевагою програми є те, що грантоотримувачі, окрім отримання фінансування, мають право скористатися іншими можливостями Brave1, а саме:

- Залучення інвестицій від інституційних чи приватних інвесторів.

- Супровід із питань масштабування бізнесу.

- Доступ до акселераторів та інкубаторів, R&D resource центру.

- Участь в міжнародних виставках та презентаціях у складі проекту.

- Бізнес-акселератор із розвитку і масштабування.

- Воркшопи і майстер-класи.

- Нетворкінг та мітапи.

- Легалізація розробок.

- Підтримка створення консорціумів.

- Супровід у дотриманні ДСТУ та стандартів НАТО [5].

До суттєвих переваг грантової програми можна зарахувати те, що право власності на розробку, профінансовану грантом, залишається за розробником [5].

У контексті дослідження варто зазначити, що за перший рік роботи Кластер вже надав 186 грантів українським розробникам на загальну суму понад 3,2 млн доларів. Цю підтримку використовують для масштабування та розвитку свого продукту [10].

Враховуючи пріоритет українського уряду на 2024 рік, а саме: концентрація на таких напрямках технологічних розробок, як наземні роботизовані комплекси, радіоелектронна боротьба та розвідка, технології штучного інтелекту, безпілотні літальні засоби, можна стверджувати, що розробники цих категорій мають високі шанси на отримання грантової підтримки програми Brave1. Варто наголосити: в державному бюджеті на 2024 рік передбачено 1,5 млрд грн з метою збільшення кількості та

обсягу виданих грантів розробникам рішень для оборонних технологій [10]. На розвиток технологічних рішень заплановано надання грантів від 500 тисяч до 8 млн грн.

Проаналізувавши програмну документацію, вимоги до заявників та апікаційних заявок, ми розробили ряд рекомендацій для тих, хто планує подавати заявку на грантове фінансування. Отже, під час підготовки заявки необхідно:

1. Зазначити, до якого пріоритетного напрямку належить ідея, котра претендує на фінансування.
2. Пересвідчитися, що запропонована розробка відповідає заявленій сфері та можливим потребам ринку в Україні та за кордоном.
3. Заповнити заявку учасника Brave1 на веб-порталі USFplatform [8].
4. Після успішного проходження комплаєнсу заявки здійснити опис розробки, додавши деталізовану інформацію про неї.
5. Описати ідею та навести очікувані технічні характеристики.
6. Продемонструвати бачення шляху реалізації поданої ідеї.
7. Проілюструвати переваги ідеї.
8. Попередньо здійснити аналіз та порівняння з аналогами.
9. Внести до заявки інформацію хоча б про одного члена команди.
10. Аргументувати «здійсненість розробки» (технологічна валідація; інноваційність; оцінка ризиків реалізації).

За умови дотримання заявниками вимог грантової програми та запропонованих рекомендацій розробка має високі шанси отримати статус BRV1, успішно пройти оборонну та бізнес-експертизу,

а також внутрішній комплаєнс, експертне оцінювання, затвердження Наглядовою радою Фонду та впродовж 1-1,5 місяців отримати грант.

Висновки. Аналіз грантових можливостей програми BRAVE1 продемонстрував, що її фінансування спрямоване на підтримку технологій оборони в умовах війни, а саме таких категорій, як: сучасні технічні засоби розвідки, системи автоматизованого управління, зв'язку та захисту інформації, роботизовані та дистанційно керовані системи, ракетно-артилерійські засоби вогневого ураження, системи РЕБ, протидії технічному та інформаційному впливу, безпілотні літальні апарати, кібербезпека, штучний інтелект, засоби розмінування, космічні технології, навігаційні та геоінформаційні системи, технології та засоби медичного забезпечення. Гранти на одну розробку у цих пріоритетних темах можуть становити до 2 млн грн. Натомість один суб'єкт господарювання має право спробувати отримати грантове фінансування програми BRAVE1 у розмірі до 30 млн грн на декілька розробок. Програма є важливою не лише з точки зору безпеки, оборони та захисту, але й стимулює науково-технічний прогрес та економічне зростання України. Інвестування в оборонні технології дозволяє забезпечити незалежність, захистити населення від агресора і створити умови для сталого розвитку держави. Подальші наші дослідження можуть стосуватися інших грантових програм, що фінансують стартап-проекти, які рятують життя українських військових, захищаючи їх від атак дронів і водночас даючи шанс захисникам із безпечної місця дистанційно уражати ворога.

Література:

1. Косович Б. IT-підприємства в умовах війни: діяльність та перспективи. *7th ISPC «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (February 6-8, 2024; Hamburg, Germany)*. 2024. No. 187. P. 9–15. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/5303> (дата звернення: 03.05.2024).
2. Братусь Г.А., Козлова А.І. Управління розвитком українських стартапів під час війни. *Інноваційні методи управління економікою в умовах цифровізації бізнесу* : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10 жовтня 2023 р.) / ред. кол.: І.А. Семенець-Орлова, І.І. Каліна, Ю.В. Мазур та ін. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2023. С. 47–50. URL: https://library.maup.com.ua/Naukovi_vydannya/Konf_Innov_metody_upravlinnya.pdf#page=48 (дата звернення: 09.05.2024).
3. Зарічна Н.З. Фінансове забезпечення розвитку стартап-підприємництва в умовах воєнного стану. *Галицький економічний вісник. (Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок)*. Тернопіль : ТНТУ, 2024. Т. 86. № 1. С. 62–68. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/44747> (дата звернення: 22.05.2024).
4. Інструкція Заявника BRAVE 1. URL: <https://docs.google.com/document/d/1pXVfQFVQIBiwtDak0xUNtI6Smyku mR2dXPGSWploIDA/edit> (дата звернення: 15.05.2024).
5. Кластер підтримки Defense Tech розробок в Україні. URL: <https://brave1.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2024).
6. Кобеля-Звір М. Я. Гранти Українського фонду стартапів для підтримки технологічних компаній. *Via Economica*. 2024. № 4. С. 96–101. URL: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica/article/view/117> (дата звернення: 04.05.2024).
7. Кобеля-Звір М.Я. Український фонд стартапів: грантові програми підтримки інноваційних проектів. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 9. С. 32–35. URL: <http://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/122M> (дата звернення: 11.05.2024).
8. Подати заявку. URL: <https://portal.usf.com.ua> (дата звернення: 10.05.2024).

9. Положення Фонду розвитку інновацій про програму розвитку технологій, що можуть використовуватись у сфері оборони – «BRAVE1». Востаннє змінено: 26 квітня 2023 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xq7W4HuKPoNeVlfrAarHGOuOrRs4I-8-/edit> (дата звернення: 20.05.2024).
10. Defense-tech кластеру Brave1 – рік. Головні досягнення проекту. Міністерство цифрової трансформації України, опубліковано 29 квітня 2024 року. *Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/defense-tech-klasteru-brave1-rik-holovni-dosiahnennia-proektu> (дата звернення: 24.05.2024).

References:

1. Kosovych B. (2024) IT-pidpriemstva v umovakh vijny: diial'nist' ta perspektyvy [IT enterprises in the conditions of war: activity and prospects]. *7th ISPC «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (February 6-8, 2024; Hamburg, Germany)*, no. 187, pp. 9–15. Available at: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/5303> (accessed May 3, 2024).
2. Bratus' H. A., Kozlova A. I. (October 10, 2023) Upravlinnia rozvytkom ukrains'kykh startapiv pid chas vijny [Managing the development of Ukrainian startups during the war]. *Innovatsijni metody upravlinnia ekonomikoiu v umovakh tsyvrovizatsii biznesu* : zb. materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kyiv, 10 zhovtnia 2023 r.) / red. kol.: I. A. Semenets'-Orlova, I. I. Kalina, Yu. V. Mazur ta in. Kyiv: Mizhrehional'na Akademiia upravlinnia personalom, pp. 47–50. Available at: https://library.mau.com.ua/Naukovi_vydannya/Konf_Innov_metody_upravlinnya.pdf#page=48 (accessed May 9, 2024).
3. Zarichna N. Z. (2024) Finansove zabezpechennia rozvytku startap-pidpriemnytstva v umovakh voiennoho stanu [Financial support for the development of start-up entrepreneurship in the conditions of martial law]. *Halys'kyj ekonomichnyj visnyk. (Finansy, bankivs'ka sprava, strakhuvannia ta fondovyy rynek)*. Ternopil': TNTU. Vol. 86, no. 1, pp. 62–68. Available at: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/44747> (accessed May 22, 2024).
4. Instruksiia Zaiavnyka BRAVE 1 [Instructions for the BRAVE 1 Applicant]. Available at: <https://docs.google.com/document/d/1pXVfQFVQlBiwtDak0xUNtl6SmykymR2dXPGSWploIDA/edit> (accessed May 15, 2024).
5. Klaster pidtrymky Defense Tech rozrobok v Ukraini [Defense Tech development support cluster in Ukraine]. Available at: <https://brave1.gov.ua/> (accessed May 12, 2024).
6. Kobelia-Zvir M. Ya. (2024) Hranty Ukrains'koho fondu startapiv dlia pidtrymky tekhnolohichnykh kompanij [Grants of the Ukrainian Startup Fund to support technology companies], *Via Economica*, no. 4, pp. 96–101. Available at: <https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/viaeconomica/article/view/117> (accessed May 4, 2024).
7. Kobelia-Zvir M. Ya. (2024) Ukrains'kyj fond startapiv: hrantovi prohramy pidtrymky innovatsijnykh proektiv [Ukrainian startup fund: grant programs to support innovative projects]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsii*, no. 9, pp. 32–35. Available at: <http://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/122M> (accessed May 11, 2024).
8. Podaty zaiavku [Submit an application]. Available at: <https://portal.usf.com.ua> (accessed May 10, 2024).
9. Polozhennia Fondu rozvytku innovatsij pro prohramu rozvytku tekhnolohij, scho mozhut' vykorystovuvatys' u sferi obrony – «BRAVE1». Vostannie zmineno: 26 kvitnia 2023 roku [Regulations of the Innovation Development Fund on the program for the development of technologies that can be used in the field of defense – «BRAVE1». Last modified: April 26, 2023.]. Available at: <https://drive.google.com/file/d/1xq7W4HuKPoNeVlfrAarHGOuOrRs4I-8-/edit> (accessed May 20, 2024).
10. Defense-tech klasteru Brave1 – рік. Holovni dosiahnennia proektu. Ministerstvo tsyvrovoi transformatsii Ukrainy, opublikovano 29 kvitnia 2024 roku. [Defense-tech of the Brave1 cluster – a year. The main achievements of the project. Ministry of Digital Transformation of Ukraine, published on April 29, 2024]. *Uriadovyy portal: Yedynyj veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy*. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/defense-tech-klasteru-brave1-rik-holovni-dosiahnennia-proektu> (accessed May 24, 2024).

Стаття надійшла до редакції 07.06.2024 р.